

Overweging bij de Afscheidsviering van pastor Gerard Oostvogel op zaterdag 6 november 2021 in de O.L.Vrouw-kerk te Bilthoven.

Beste vrienden en vriendinnen, zo mag ik toch wel beginnen nu wij hier (en digitaal met u allen thuis) rond Gerard Oostvogel bijeen zijn om zijn leven te gedenken.

Soms kan een mens heel bepalend zijn in je ontwikkeling van geloof en leven. Velen onder ons zullen dit vanmorgen waarschijnlijk zo kunnen be-amen, nu we samen zijn bij dit afscheid van Gerard.

Want met zijn kunstzinnige begaafdheden en met zijn oecumenische pastorale instelling was hij een subtiele kerkvernieuwer en unieke herder in onze veranderende seculiere cultuur.

Menigeen heeft bij hem steun en houvast gevonden, waardoor hij of zij het leven weer verder aan kon. Hij wist op zijn bescheiden, rustige manier mensen te bevestigen en weer moed te geven. Zijn humor was daarbij meestal zo to-the-point en zo ontwapenend, dat moeilijke momenten of gesprekken zomaar een relativerende opheldering kregen. Geloof en humor horen bij hem; humor weet de relativiteit van al ons menselijk pogen in beeld te brengen en geeft daarmee een luchtige kleur aan heel ons menselijk leven en aan ons gelovig onderweg-zijn.

Persoonlijk heb ik veel aan Gerard te danken: hij was in alle kerkelijke omstandigheden steeds een ware beschermheer voor mij. Dat gaf me veel ruimte en adem, en dat heeft zeer veel bijgedragen aan mijn pastorale inzet en geluksgevoel binnen deze OLV-gemeenschap. Vrijdags hadden wij altijd ons "duet" van elf tot twaalf met de wekelijkse werkbespreking, en met de peinzerij rond kerk en geloof. Zijn trouwe pijp bracht ons verder wel in de wolken.

Qua spiritualiteit zijn deze jaren voor ons allen, ook voor mij, een diepe voedingsbodem geweest, mede dus dankzij die mystieke benadering, die Gerard eigen was.

Met zijn bijzondere interesse voor geschiedkundige boeken op spiritueel-theologisch en filosofisch niveau herkende hij zich vooral in de figuur van de christen-humanist Erasmus; en haalde hij wel eens teksten aan van Meister Eckhart of van Nicolaas van Cusa met diens opvatting, dat wij als mens eigenlijk niets weten over het goddelijk mysterieus gebeuren (de z.g. “docta ignorantia”), maar dat wij wel tot een zekere schouwing kunnen komen van het Oneindige. Spiritualiteit is zo die laag in ons bestaan die ons gevoelig maakt voor het Goddelijk-aanwezige in alles om ons heen; en het besef dat wij in een groter transcendent geheel zijn opgenomen; onze aardse werkelijkheid verweven met die andere diepere dimensie, die mystieke werkelijkheid; sacraal en profaan, natuur en bovennatuur in elkaar verstrengeld. Gerard leefde vanuit deze mystiek, en wist hier in zijn overwegingen op een heel serene en verfijnde wijze over te mediteren. Met zijn kunstzinnige gaven wist hij dit dichtelijk en beeldend naar voren te brengen: in woord en taal, in klank en kleur. Daardoor was iedere liturgie-viering bij hem een bijzonder liturgisch gebeuren, met schitterend-passende muziek, die boven woorden uitstijgt.

Hij beleefde het zelf ook zo. In een van zijn peins-geschriften, zoals samengebracht in het schitterende boek “Ziel op de fiets”, zegt hij: “Wat een genade, dat wij in het zichtbare het onzichtbare mogen zien. Ons geloof in het tijdelijke is voorwaarde voor het geloof in het eeuwige. In het pastoraat wil ik graag optrekken met mensen die dit óók zien, horen, en proeven; mensen die weten dat onze zintuigen de enige bron van inkomsten zijn. Geen kerk kan dit verbieden; geen systeem kan dit van je afnemen. Je wandelt bovendien in het voetspoor van de Man van Nazareth”.

En verder:

“Ik leef van genade, die ik zomaar krijg. Ik ben als een glas-in-lood, dat niets hoeft te doen dan het licht doorlaten. Ik ben ook maar een bedelaar, die tot andere bedelaars zegt, waar je het brood kunt halen. We zijn allen zoekers onderweg. Naarmate ik ouder wordt, heb ik steeds minder greep op de alledaagse werkelijkheid en word ik ontvankelijker voor het diepere geheim”.

Gerard hield evenzeer van feestelijke gezelligheid; als er parochieel een bijzondere gelegenheid was, stimuleerde hij het om er iets moois van te maken, voor jong en oud. Zo herinner ik me nog het geweldige slotfeest na de geslaagde dak-actie: het ging inderdaad van een leien dakje: kinderen zingend en dansend, springend en spelend voor Gods aangezicht, hier in de kerk; en de volwassenen deden het 's avonds eveneens hier, op hun eigen wijze, op de melodie van “O champs d’Elysée”; weet u het nog...??

Maar het hoogtepunt was toch altijd: de liturgie-viering de volgende zondagmorgen met de overweging van Gerard, waarbij aan het eind van zijn overweging , in een stampvolle kerk, het muistil bleef... Hiervoor kwamen mensen uit de wijde omgeving naar Bilthoven.

In een rouw-advertentie over Gerard stond deze dagen: “Pinksteren was altijd *zijn* feest”. Dan was hij op zijn best: dan liet hij zijn peinzend geloof de vrije loop: over de ruimte van denken en geloven (“De Geest waait waar Hij wil; je hoort zijn gesuis, maar je weet niet vanwaar hij komt, en waarheen hij gaat..”). Gerard kon dan visionair spreken over de oecumene, waar ieder welkom bij is: van Noord tot Zuid, en van West tot Oost.

Laatst zei ik zo tot hem: “op zo’n dag was je altijd super...grensoverschrijdend.” hij dacht even na: “nee, niet grens-overschrijdend, maar grens-verleggend..”; een goed accent, want zo was hij steeds inspirerend en kerkvernieuwend bezig.: grensverleggend..!! Zei het 2^e Vaticaans Concilie ook niet: “Ecclesia semper reformanda...” , de kerk moet zich steeds blijven hervormen; “Aggiornamento”, de kerk bij de tijd brengen.

Ik noem deze elementen iets nadrukkelijker, omdat Gerard vanuit deze geest leefde; ook binnen de 8-Mei-beweging, waarvan hij vice-voorzitter was.

“Pinksteren, zei hij eens, is een feest van geladenheid. Als je je hier door laat raken, dan gebeurt er wat binnen in je, dat je niet zomaar los laat, omdat het gaat om je eigen identiteit, om je diepere zelf. En wie geen vreemdeling in Jerusalem is, weet dat het in de bijbel gaat over de “Oecumene van het hart”, de eenheid van Geest, die niet direct zichtbaar is, maar die je wel voelt’. Zo was Gerard die goede herder in ons midden, Hem achterna...

Een van zijn woorden waren, tot slot: “Ik voel mij nu helemaal vogelvrij; vleugeland kom ik aan in het grote Licht...”.

Moge dat zo zijn.

=====

Gerard Weersink, collega.